

Mariakyrkan, Skogås

© Stockholms stift
Stockholm 2008
www.svenskakyrkan.se/stockholmsstift
info.stockholmsstift@svenskakyrkan.se

Mariakyrkan, Skogås

Trångsunds församling, Huddinge–Botkyrka kontrakt, Stockholms stift

Valvet 2, Skogåstorget 10, Skogås, Huddinge socken och kommun, Stockholms län, Södermanland

Mariakyrkan i Skogås är uppförd 1986–87. Invi- gningen av kyrkorummet förrättades av biskop Krister Stendahl den 15 november 1987. Maria- kyrkan är planerad som ett kyrkcentrum och ritad av arkitekt Fritz Voigt (1911–2006). Arki- tekten har även ritat inredningen och delvis formgivit den konstnärliga utsmyckningen. Fritz Voigt är född i Nürnberg, utbildad vid Tek- niska högskolan i München 1931–33 och från 1937 verksam i Sverige med att rita stadsplaner, bostäder, industribyggnader och kyrkor. Han har bl a ritat Baptistkyrkan och Katolska kyrkan i Södertälje samt katolska Vårfrukyrkan i Täby.

Mariakyrkan är skyddad enligt Riksantikva- rieämbetets beslut 2001-05-29. Bestämmelser- na i 4 kapitlet 3 § lagen om kulturminnen ska tillämpas på kyrkobyggnaden, klockstapeln och den tillhörande kyrkotomten. För kyrkans in- ventarier gäller bestämmelserna i 4 kapitlet 6–10 §.

HISTORIK

Trångsunds församling bildades den 1 januari 1974 genom avstyckning från Huddinge för- samling. I området fanns då Tacksägelsekyrkan i Trångsund, invigd 1957 och Skogås försam- lingshem, beläget i Skogås centrum och uppfört 1968. I förhållande till den bostadsbebyggelse som uppfördes under 1960- och 1970-talet i Trångsund och västra Skogås kom kyrkan att ligga alltför isolerad. Detta aktualiserade ett

nytt kyrkobygge i Skogås där en lämplig tomt nära församlingshemmet var utsedd. Intentionerna var att bygga ett kyrkcentrum för Trång- sunds församling. För kyrkorummet har arki- tekten eftersträvat en sakral enkelhet i material, färg och form.

BESKRIVNING

Omgivningen

Mariakyrkan ligger i Skogås, en stadsdel i sydös- tra Huddinge, söder om Stockholm. Trots att kyrkan har infogats i en redan utbyggd stadsdel är den centralt belägen i kommundelscentrum med bibliotek och kommersiell service. På 1960-talet bebyggdes Trångsund och västra Skogås med flerbostadshus i anslutning till pen- deltågsstationerna. Arkitektgruppen Ancker, Gate och Lindegren planerade och ritade flera bostadsområden i västra Skogås bland annat tre- och fyra vånings lamellhus på Fäbodvägen och fyra vånings lamell- och punkthus på Här- brevägen, där stor omsorg ägnades åt husstorle- kar, trafik och friytor. Sedan slutet av 1970-talet har Skogås utvidgats även öster om järnvägen, då främst med enfamiljshus.

Kyrkomiljön

Kyrkotomten består av en granitklippa som del- vis bevarats. Kyrkans sydfasad är vänd mot Skog- åstorget – en stenlagd plats framför kyrkans

huvudentré. Ingången till kyrkan markeras av ett fristående klocktorn. Framför kyrkans konvext svängda sydmur markerar granitblock att den är byggd på berg. Motsatta sidans konkavt svängda fasad famnar tillsammans med korabsiden det naturliga bergspartiet som är en del av kyrkotomten. Väster och norr om kyrkan ligger bostadshusen tätt inpå. Kyrkoanläggningen har byggts i en halvcirkel kring berget där kyrkan är byggd i en våning i nivå med torget medan församlingsdelen är byggd i souteräng med entréer i tre olika plan. Vid gaveln mot torget ligger en muromgärdad rosengård och på bergssidan klättrar terrasser i två olika plan.

Kyrkoanläggningen

Anläggningen består av kyrka och församlingshem med gemensam entré och ett invändigt kyrktorg som sammanbindande länk. Kyrkorummet är orienterat i nord-sydlig riktning. Kyrkans stomme består av betong.

Exteriör

Samtliga fasader har murar av ljusrött tegel. En hög granitsockel mot berget övergår i ett murat band i granit runt anläggningen. Mot torget vänder sig kyrkans högt sittande fönster, ordnade i en fallande linje och utformade som halva spetsbågar. Synliga från torget är även kyrkans tre höga glasmålningar som belysta inifrån ger liv åt tegelfasaden. Församlingsdelens fönster är rektangulära och funktionellt placerade. Samtliga byggnadskroppar har sluttande tak med täckning av kopparplåt. I det lägre mittpartiet mellan kyrka och församlingsdel ligger, något indragen, anläggningens huvudentré med tre

Exteriör från torget i söder.

glasade dörrar i lackerad stålplåt och däröver smala fönster med ljusinsläpp.

Framför ingången till kyrka och församlingshem står ett fristående klocktorn med genombruten konstruktion och gavlar lika kyrkfönstrens form av halva spetsbågar. Tornet kröns av ett gyllene kors.

Interiör

Tillgänglighet till kyrka och församlingsdel sker från det i byggnaden centralt belägna kyrktorget som bl a får ljus från ett runt schakt i taket markerat med tre pelare. En centralt placerad fritrappa leder upp till bokcafé med kök, sammanträ-

Interiör från ljusgården mot kyrksalen.

Interiör mot väster.

desrum, rum för präster och diakoner, musikrum för kör, studierum för grupper, konfirmandrum samt personalrum med utgång till terrass.

Södra sidans ljusintag.

Interiör mot koret i norr.

Entré från kyrktorget till kyrkorummet sker genom ett glasat parti med tre dubbeldörrar. Besökaren kommer in i kyrkan snett framifrån och tanken är att man på vägen in skall passera förbi ljuskransen i smide, ritad av Fritz Voigt och dopfunten med hög fot och cuppa i marmor. Bredvid dopfunten står en golvlysstake i svart smide.

Kyrkorummet har vitputsade väggar som tillsammans med dagsljuset ger en ljus interiör. Kyrkans bakre vägg är klotoid och försedd med högt sittande fönsteröppningar i form av halva spetsbågar med olika höjd och vinklar för att rikta ljuset mot koret. Fönstren är försedda med klarglas. Korväggen är konvex med en absidformad mittdel med takljus. Absidväggen bakom altaret pryds av en abstrakt, polykrom mosaik av arkitekten Fritz Voigt. Altarprydnaden ska symbolisera den kristna tanken om Guds nåd och korsets triumf. Kortsidan till höger om korväggen markeras av tre höga fönster med glas-målningar i abstrakta kompositioner skapade av professor Johannes Schreiter.

Ett lutande tak med träpanel i rödbok har infällda ljusarmaturer och högtalare. Golv, altare, predikstol och dopfunt är utförda i ljus Ekensbergsmarmor från Borghamn i Östergöt-

Interiör mot Johannes Schreiters glasmålningar i öster.

land. Altaret har formen av en **sarkofag** med tre förgyllda, mosaikinlagda kors på framsidan. Predikstol och trappa är inklädda i marmor med pulpet i trä. Ljudtaket över predikstolen har formen av en duva med utfällda vingar. Fristående **ambo** är av trä och på korväggen hänger nummertavlor av trä. Bänkar, med tre sittplatser i varje sektion, är liksom taket utförda i rödbok med klädsel av ljusblått ylletyg. Altarrundel i rödbok har ställts undan på grund av snubbelrisk vid **kortrappan**

En 5-stämmig orgel från firma Bruno Christensen & Sønner i Danmark är byggd 1970 för kyrksalen i Skogås församlingshem. Stora or-

Interiör mot altare och predikstol.

geln har kommit till efter att kyrkan färdigställdes. Den är byggd av A Mårtenssons Orgelfabrik i Lund med 24 stämmor och invigd 1989.

Interiör mot Mariakapellet.

Orgelfasaden, efter ritningar av Fritz Voigt, är målad i grått. Intill orgeln står ett piano. I nordost ligger Mariakapellet med ett fristående altarbord i trä och stolar för en mindre samling. Mariaikonen med Trångsunds församlings vapen är utförd av kyrkokonstnären och heraldikern Bengt-Olof Kälde (1936–). Han har även utformat den samlande symbolen för Svenska kyrkan – den röd-gula korskölden med en krona. Vid kortväggen i öster finns ett bibellandskap som förändras under kyrkoåret.

Inventarier

Kyrkans nattvardssilver i förgyllt silver är formgivet av silversmeden Rolf Karlsson.

KULTURHISTORISK KARAKTERISTIK

Mariakyrkan uppfördes 1987 som kyrkcentrum för nybildade Trångsunds församling i den redan utbyggda stadsdelen Skogås söder om Stockholm. Byggnaden med kyrka och församlingsdel har anpassats till den bergiga kyrkotomten och bildar en halvcirkel mot klippan.

Mariakyrkan är exempel på en osymmetrisk planlösning, typisk för 1980-talet.

För kyrkorummet har arkitekten eftersträvat en sakral enkelhet i material, färg och form. Det karakteriseras av en ovanlig planform där besökaren kommer in i kyrkorummet snett framifrån. Rummet präglas av rymd och indirekt ljus från taket i **absiden** samt snedställda fönsteröppningar i sydväggen, vinklade efter solens vandring för att belysa **koret**. En monumental väggmosaik i **korabsiden**, utförd av husets arkitekt Fritz Voigt, och tre höga fönster med glas-målningar i abstrakta mönster av professor Johannes Schreiter har kommit till samtidigt med byggnaden. Samma gäller för den fasta inredningen med undantag för den stora orgeln intill **koret** som är byggd något senare.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- kyrkans monumentala läge vid Skogåstorget
- exteriörens medvetna materialbehandling i samspel med kyrkotomtens bergsklippa
- kyrkorummets material, form och färger
- byggnadens arkitektur, fasta inredning och konstnärliga utsmyckning är tillkommen i ett sammanhang.

ORIENTERINGSPLANER

Kyrkoplan saknas.

Situationsplan saknas.

KRONOLOGI

År	Händelse	Källa
1986–87	Kyrkan byggs efter ritningar av arkitekten Fritz Voigt	Bebyggelse- registret
2001-05-29	Kyrkan skyddas enligt 4 kapitlet KML	ATA

Källförteckning

Bebyggelseregistret, Riksantikvarieämbetet

Bennet, R, *Huddinges kyrkor och präster*. Huddinges historia 2, Huddinge 1982

Huddinge kulturmiljöinventering, Stockholms läns museum och Huddinge kommun, 1986

Nilsson, C, *Kyrkguiden. Vägledning till kyrkorna i Stockholms stift*, Stockholm 2001